

LIMBA ROMÂNĂ

CLASA a IX-a

Dragi elevi.

În speranța că ați citit Baltagul, astăzi vă propun să citiți informații despre viața și activitatea lui Sadoveanu și rezumatul pe momente ale subiectului. Pentru mâine, vă propun următoarea temă: Tema și viziunea despre lume într-un roman realist scris de Mihail Sadoveanu

Tema pentru săptămâna aceasta este următoarea: Scrie un eseu despre particularitățile de construcție a personajului Vitoria, protagonista romanului Baltagul de Mihail Sadoveanu. În speranța că toți sunteți sănătoși, vă urez spor la lucru. Vă îmbrățișez, prof. Fănița Cepoi

Mihail Sadoveanu

I. Succinte date despre autor și operă

II: Rezumatul romanului

III. BALTAGUL - Tema și viziunea despre lume

I. Mihail Sadoveanu a fost scriitor, povestitor, nuvelist, romancier, academician și om politic român.

- S-a născut în data de 5 noiembrie 1880 la Pașcani, iar cariera sa impresionantă avea să se întindă pe o perioadă de 50 de ani..
- A urmat studiile Facultății de Drept de la București
- **în anul 1897 își face deja debutul literar în revista bucureșteană „Dracu”**. Un an mai târziu, începe colaborarea la foaia „Viața nouă”, alături de Gala Galaction, Tudor Arghezi și alții.
- **Debutul editorial are loc în 1904**, cu patru volume simultan: „Povestiri”, „Dureri înăbușite”, „Crâșma lui Moș Precu” și „Șoimii”. Drept urmare, Nicolae Iorga, care a remarcat interesul vădit al scriitorului pentru istorie, a denumit **anul 1904 „anul Sadoveanu”**.

Activitatea lui Sadoveanu a fost deosebit de bogată și nu s-a rezumat la a scrie.

- În anul 1910, el este numit director al Teatrului Național din Iași
- în 1919 editează revista „Însemnări literare” alături de Tudor Arghezi.
- În anul 1921, Sadoveanu devine **membru al Academiei Române**.
- președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale (cea mai înaltă funcție politică ocupată de un scriitor român în timpul regimului comunist).
- În anul 1955, primește titlul de Erou al Muncii Socialiste.
- Mihail Sadoveanu a primit Premiul Lenin pentru Pace în 1961.

Opera poate fi structurată în **trei etape**:

1. **etapă sămănătoristă** (cea de început, care cuprinde nuvele și povestiri),
2. a doua **etapă, mitico-simbolică**, aparținând perioadei interbelice („Creanga de aur”, „Divanul persian”),
3. o **ultimă fază, corespunzătoare realismului socialist**, manifestată după instaurarea regimului comunist în România.

Reținem!

Stilul său literar a fost puternic influențat de personalitatea, experiența de viață și contextul în care scriitorul a trăit.

- ***Opera lui este caracterizată, printre altele, de aplecarea asupra vieții tradiționale și a societății patriarhale a satului românesc.***
- O altă caracteristică este recurgerea lui Sadoveanu la tipuri literare. ***El creează tipologii de înțelepți populari, ale căror opinii privind existența sunt de o natură umanistă.***
- ***Mihail Sadoveanu este creatorul romanului istoric românesc.***

•

Mihail Sadoveanu | Opere incluse în programa pentru Bacalaureat

- **Hanu-Ancuței (1928)**
- **Baltagul (1930)**

Opere:

- Șoimii (1904)
- O istorie de demult (1907)
- Apa morților (1911)
- Neamul Șoimăreștilor (1915)
- Umbre (1919)
- Strada Lăpușeanu (1921)
- Oameni din lună (1923)
- Ți-aduci aminte (1923)
- Țara de dincolo de negură (1926)
- Dumbrava minunată (1926)
- Dimineți de iulie. Stigletele (1927)
- Împărăția apelor (1928)
- Zodia Cancerului sau vremea Ducăi-Vodă (1929)
- Depărțări (1931)
- Creanga de aur (1933)
- Locul unde nu s-a întâmplat nimic (1933)
- Noptile de Sânziene (1934)
- Viața lui Ștefan cel Mare, biografie (1934)
- Cuibul invaziilor (1935)
- Valea Frumoasei (1938)
- Frații Jderi (1935-1942)
- Divanul persian (1940)
- Anii de ucenicie (1944)
- Caleidoscop (1946)
- Nada Florilor (1951)

II. Momentele subiectului

Apartenența operei **Baltagul** la romanul tradițional este subliniată de afirmația lui Jean Ricardou: „romanul clasic este povestirea unei aventuri, în vreme ce romanul modern este aventura povestirii”. Acțiunea romanului sadovenian este caracterizată de linearitate, cu **episoade narrative bine conturate, ce se succed logic și cronologic**.

Subiectul este o însumare a întâmplărilor și situațiilor semnificative din existența eroilor urmărind cele cinci momente în succesiunea lor: **Expozițiunea** :prezentarea satului de munte și a familiei Lipan.

Intriga :decizia Vitoriei de a porni în căutarea soțului dispărut;

Desfășurarea acțiunii :pregătirile și drumul parcurs pentru descoperirea adevărului);

Punctul culminant: întreprinderea actului justițiar

Deznodământul: pedepsirea vinovaților și înfăptuirea planurilor de viitor.

Subiectul romanului : Incipitul (precizează atât timpul, spațiul și personajele, cât și comentariile preliminare ale naratorului) și **finalul** (precizează sfârșitul acțiunii cu o posibilă rezolvare a conflictului). **Incipitul** este de tip clasic, rezumând o legendă cosmologică cu funcții multiple, integrând cosmic existența muntenilor și schițând un portret al personajului colectiv – ciobanii, înzestrați cu o inimă ușoară și introduce în același timp personajul absent al romanului – Nechifor Lipan. **Finalul** reprezintă planurile de viitor ale Vitoriei și urmarea cursului firesc al vieții muntenilor „de sub brad”.

În cadrul **expozițiunii dezvoltate** este surprinsă existența satului de munte, Măgura Tarcăului și prezentarea familiei Lipan. Nechifor Lipan, capul familiei, era plecat la târgul de la Dorna să vândă și să cumpere oi. Vitoria, soția lui Nechifor Lipan, este neliniștită de întârzierea soțului ei. Atât semnele rele, cât și visul prevestitor îi amplifică teama femeii. Vitoria îl cheamă pe Gheorghită, fiul ei, pentru a pleca la drum în căutarea lui Nechifor. În expozițiune sunt de asemenea descrise atât obiceiurile muntenilor, transhumanța, cât și faptul că muntenii se conduc după semnele vremii și ritmul naturii.

Expozițiunea specifică atât **contextul** situațional al acțiunii(loc, timp și spațiu ,viața muntenească din Moldova la începutul veacului XX), cât și **personajele** (muntenii, familia Lipan) care iau parte la acțiune. Așadar, situația inițială cuprinde așteptarea Vitoriei, plină de neliniște și presimțiri cauzate de întârzierea nejustificată alui Nechifor Lipan.

Intriga

Moment al subiectului, **intriga** reprezintă secvența decisivă care determină cursul acțiunii și conduce la declanșarea conflictului. **Intriga declanșează conflictul romanului prin care se modifică situația inițială**. Hotărârea Vitoriei de a porni la drum împreună cu Gheorghită în căutarea soțului ei reprezintă intriga. Astfel, apare o situație de tensiune, iar această situație conflictuală motivează, în continuare, acțiunea. Focalizată asupra unui personaj colectiv, „locuitorii de sub brad”, această situație dezvoltă un conflict de natură morală generat de încălcarea normelor specifice comunității tradiționale.

Desfășurarea acțiunii

Desfășurarea acțiunii cuprinde succesiunea întâmplărilor redată cronologic, respectând temporalitatea lineară. Pregătirile și drumul parcurs de Vitoria Lipan și Gheorghită, pentru a scoate la iveală adevărul, sunt întâmplări ce se succed cronologic. Pregătirile pentru drum încep cu **o călătorie la Piatra** pentru a anunța dispariția lui Lipan autorităților. Vitoria ajunge și la

mănăstirea Bistrița, unde se închină icoanei Sfintei Ana, face danie și se spovedește. Pregătirile pentru drum sunt dublate de pregătirile spirituale. Astfel, Vitoria se purifică prin post și rugăciune.

Călătoria, atât inițiatică, cât și explorativă, pe urmele lui Nechifor, începe primăvara și urmează un traseu labirintic: de la **Bicaz la Călugăreni și Fărcașa**, apoi la **Borca și Cruci**, la **Vatra Dornei și Broșteni**, la **Borca, Sabasa și Suha**. Spre sfârșitul călătoriei, Vitoria descoperă osemintele lui Lipan în râpa de sub Crucea Talienilor. În timp ce Gheorghită priveghează osemintele părintelui ucis, Vitoria cheamă autoritățile și pregătește înmormântarea și praznicul. Întâmplările, ce se succed cronologic, cuprind călătoria care reface invers traseul transhumanței străbătut în toamnă de Lipan, traseul labirintic pe care Vitoria și Gheorghită îl parcurg pentru a descoperi adevărul și, în final, găsirea osemintelor lui Nechifor Lipan.

Punctul culminant

Punctul culminant reprezintă momentul de maximă intensitate al romanului, ce surprinde conflictele care prind viață, în timp ce evoluția ulterioară a acțiunii devine greu previzibilă.

În romanul Baltagul, **punctul culminant este de un intens dramatism**. La praznicul funerar, în fața celor adunați, Vitoria reconstituie împrejurările morții soțului ei, spre spaima din privirea lui Calistrat Bogza și a lui Ilie Cuțui, oierii care l-au însoțit pe Nechifor Lipan de la Dorna. **Conflictele ce se întrepătrund sunt de trei tipuri: conflictul exterior** de interese care a dus la uciderea lui Nechifor, **conflictul de natură morală** prin care au fost încălcate normele etice ale lumii tradiționale și **conflictul ontologic** dat de moartea violentă a unui om. Astfel, punctul culminant este reprezentat de momentul cel mai tensionat al acțiunii – **dorința de înfăptuire a actului justițiar**.

Deznodământul

Acest moment al subiectului are ca scop **rezolvarea conflictului**, iar evoluția personajelor se finalizează. Deznodământul ilustrează situația finală a acțiunii, surprinsă de o înlănțuire a unor fapte precum: **înfăptuirea actului justițiar, pedepsirea vinovaților, restabilirea ordinii cosmice și proiecția în viitor**. Astfel, se fixează situația finală: pedepsirea vinovaților, care își mărturisesc, în cele din urmă, vina. Calistrat Bogza moare, răpus de baltag și de câinele lui Nechifor, în timp ce Cuțui este arestat.

Vitoria își face planuri pentru viitor și continuă treburile gospodărești zilnice, viața urmându-și cursul firesc. Așadar, deznodământul scoate la lumină „reacțiile etice fundamentale ale sufletului țărănesc patriarhal; restabilirea justiției are solemnitățile tragice a unui ritual” (Ov. Crohmălniceanu). Adevărul este scos la lumină, actul justițiar este înfăptuit, iar ordinea cosmică este restabilită.

Concluzii

Acțiunea romanului **Baltagul** este lineară și surprinde reconstituirea faptelor ce au dus la moartea lui Nechifor Lipan. Eroina, Vitoria Lipan, **scoate la lumină adevărul, sancționează pe cei vinovați de moartea soțului ei și restabilește astfel ordinea sacră a lumii**. *Drumul Vitoriei se desfășoară atât într-un spațiu geografic real, cât și într-un spațiu lăuntric, un labirint interior în care se decide calea spre viață și, în același timp, calea spre moarte.*